

Uc: «A Eivissa vam vendre 25.000 còpies del primer LP, totes les cases el tenien»

Entrevistem el mític trio eivissenc amb motiu de la seva reunió als Premis Enderrock 2019 de la música balear

Uc | Xavier Mercadé

L'any 1974 tres joves eivissencs, **Joan Marí ?Murenu'**, **Isidor Marí** i **Victorí Planells**, van debutar amb un disc que quedaria per a la història: *Cançons d'Eivissa* (Edigsa, 1974). Es van anomenar **Uc**, un nom curt i directe que defineix un crit fet amb veu falsificada molt característic de les illes Pitiüses. Com a trio només van gravar un altre disc, *En aquesta illa tan pobla* (Edigsa, 1976), però ja van escriure les bases del nou folk català.

El grup -sense **Isidor Marí**- va continuar una segona etapa des del 1987 fins al comiat l'1 d'agost de 2019 a Palma. Trenta-cinc anys després, Enderrock va tornar a reunir els tres components en un escenari per cantar i per atorgar-los el Premi d'Honor de la Música Balear 2019, el passat mes de novembre. Parlem amb ells sobre la retrobada.

Quin va ser l'embrió de la història d'Uc com a grup referencial?

Isidor Marí: Per trobar els nostres orígens cal anar a la prehistòria. Devia ser el 1964, quan començàvem a rascar guitarres. Vàrem fer un grup que es deia **Es Ascaris**, un terme mèdic.

Joan Marí ?Murenu': El terme és 'ascaris lumbricoides'. Els lumbricoides els vàrem treure.

I.M: Vam fer una espècie d'himne que encara recordo. El cantàvem per començar els concerts, com a presentació: 'Aquí els hi presentam/ a n'**Es Ascaris**/ que venen a cantar/ com a canaris?'

Victorí Planells: No m'ho havien dit mai! I se'n fotien que jo cantava en un grup de pop?

I.M: També fèiem una versió *sui generis* de 'A Hard Day's Night' dels **Beatles** que havia fet un que tocava al grup, n'Hèctor des Bellerol: 'En es meu poble no hi ha llum/ tots els farols estan romputs/ perquè un boig hi va anar/ pedres els hi va tirar/ i a tots se'ls va carregar'. Això era l'any 1964, abans de tot. Quan vam agafar una mica més de sentit comú vam deixar el grup i ja vam formar un duo que es deia **Joan i Isidor**.

Hi havia algú més que cantés en català als anys seixanta a Eivissa?

V.P: Hi havia **Es Amics**, que van sorgir una mica més endavant. La primera cançó que van fer en català va ser 'Cantant al món?', me pareix que l'any 1968. I l'any següent, quan jo ja hi era, vam cantar 'El bon pastor?'

I.M: A meitat de la dècada, la cosa es va anar animant. Es meu germà gran havia tornat dels Estats Units i havia portat discos de música folk. I amb en Joan tocàvem qualsevol versió que ens passava per les mans.

J.M: Recordo que en Joan Bernat va portar un o dos discos de **Peter, Paul and Mary**, amb cançons com 'Blowin' in the Wind?', i n'Isidor, que anava bastant avançadet d'anglès, va començar a fer traduccions i adaptacions que cantàvem amb el duo.

D'Es Ascaris o de Joan i Isidor n'ha quedat res enregistrat?

I.M: No sé què té en Joan, però jo guard una gravació bastant catastròfica des del punt de vista acústic de la darrera actuació que vam fer l'any 1966.

J.M: El que vam fer és un cançoner de les nostres cançons amb ciclostil.

I.M: Jo encara el tenc. Hi havia versions en català de 'We Shall Overcome?', 'It Ain't Me Babe?' de **Bob Dylan**, i evidentment de 'Blowin' in the Wind?' abans que la gravés el **Grup de Folk**.

Com a Isidor també vas gravar quatre discos petits de 1968 a 1971.

I.M: Sí, entre 1965 i 1966 vaig tenir una etapa mística a Salamanca. Després vaig viure cinc anys a Barcelona, i vaig gravar aquests discos. En Victorí també estudiava a Barcelona i en Joan era a Eivissa. És impressionant, sempre hem estat separats.

Mentrestant, què feia Victorí Planells?

V.P: Jo vaig passar l'etapa mística abans i em va durar bastants més anys. Vaig estudiar al seminari d'Eivissa i vaig aprendre a tocar el piano. En sortir vaig anar amb el grup de pop **Los Diana**, que ja tenien una cançó en català ('Sa fauç?'). I després vaig passar a **Es Amics**, que s'havien separat i es tornaven a retrobar. Ens vam dir **Es Amics 69**.

I.M: **Es Amics** eren molt bons. A Eivissa es feien diversos festivals de cançó moderna i ells van guanyar dues vegades.

V.P: El 1968 amb 'Sa fauç?' i el 1969 també vam guanyar un festival amb 'Bon pastor?'. Després vaig marxar a Barcelona i cantava tot sol. Record que vaig anar algunes vegades al programa de Salvador Escamilla.

Uc Foto: Xavier Mercadé

Quina va ser la primera vegada que vau pujar tots tres a un escenari?

I.M: Va ser el 1973, en un concert previ a **Uc** que ens va servir per preparar un repertori de cançons tradicionals que vam titular 'Provem altra vegada', un poema de Joan Vergés, que era molt amic nostre. Vam tocar adaptacions seves (?Suzanne? de **Leonard Cohen**), altres que havia fet jo, alguna d'en Victori? i vam posar a prova versions de peces tradicionals eivissenques. Pensàvem que si els americans agafaven cançons folk i les posaven en circulació, noltros també ho podíem fer. Va ser espectacular. Record que en Victori deia que coneixia gent del camp que s'havia comprat un tocadiscos per fer sonar es nostre disc.

V.P: Sí, i tant! A Eivissa es van vendre unes 25.000 còpies del primer LP. I estem parlant d'una població de 70.000 persones. Això vol dir que a totes les cases tenien el disc.

Com va sorgir el nom del grup?

V.P: N'hi havia un que era Flaó, un pastís de formatge rodó típic d'Eivissa. En realitat, 'Uc' era el nom des disc: *Uc. Cançons d'Eivissa*. Molta gent es va confondre i va pensar que era el nom del grup. I així va quedar.

J.M: De fet, inspirats per **Crosby, Stills & Nash** vam signar el disc com a **Isidor, Joan i Victori**, que és la fórmula tal com apareix a l'etiqueta de l'elapé.

I.M: Al final, **Uc** va quedar molt bé perquè és un crit típic d'Eivissa.

Vau tenir alguna topada amb la censura durant els primers anys?

I.M: Amb el primer disc no en vam tenir cap. Ni una. Com a molt, algun problema que anaves a cantar a algun lloc i t'havien prohibit ja només pel fet de cantar en català. També els passava als que cantaven en basc. El problema va arribar amb es segon disc. El 1975 ja el teníem gravat i la censura ens va dir que no el podíem publicar. Aquell estiu, a les festes d'Eivissa vam haver de

presentar les lletres dels dos discos per poder actuar. Com que no havíem tingut cap conflicte fins llavors, ens van autoritzar totes les cançons sense ni llegir-les. Vam cantar el nostre repertori amb 'En aquesta illa tan pobre?', 'Des que no hi ha eleccions??' I va ser un escàndol impressionant. Total, que al cap d'unes setmanes vaig anar amb el president de l'Institut d'Estudis Eivissencs al Govern Civil per demanar permís per a un cicle de conferències. El delegat del govern ens va fote una bronca impressionant i, al final, ens van acabar prohibint fins i tot les conferències.

V.P: I també ens van censurar sa portada, que també era de Pere Planells. Era un puny tancat a l'aire amb un fons vermell i al davant unes lletres on hi deia 'Uc'. La censura li va fer rectificar el dibuix de manera que obrís la mà i aguantés les lletres d'**Uc** perquè no es veiés un puny tancat.